

RECENZE

Nezápadní aktéři světové bezpečnosti

Málokteré knize se dostane takového slavného přijetí v přítomnosti několika ministrů, současných i bývalých, španělského velvyslance, ředitele španělského ústavu strategických studií a jeho zástupce, osobností českého politického života, jako nové monografie SBP CESES FSV UK Nezápadní aktéři světové bezpečnosti. Španělský velvyslanec i další španělští hosté byli přítomni coby zástupci současné předsednické země Evropské unie. Akce se konala v reprezentativních místnostech Parlamentu České republiky 6. května tohoto roku. Mezi kmotry knihy patří mj. doyen českých novinářů Jan Petránek, který nešetřil slovy chvály a uznání.

Na přelomu první a druhé dekády 21. století stojí svět před řadou politických, ekonomických, sociálních a v neposlední řadě bezpečnostních problémů, které jsou v mnoha případech ve srovnání s dřívějším vývojem světa a lidstva bezprecedentní. Pomíjí postupně unipolární moment ve světovém vývoji, který nastal po skončení studené války na počátku devadesátých let 20. století, jenž byl charakterizován globální dominancí Spojených států. Formování multipolárního světa s celou řadou pólů vlivu reprezentovaných nově se rodícími globálními nebo regionálními mocnostmi je již nesporným faktem. V ekonomickém a politologickém diskurzu již zdomácněla zkratka BRIC, se kterou před několika lety přišla investiční banka Goldman Sachs a jež označuje čtyři velké mocnosti a jejich ekonomiky – Brazílii, Rusko, Indii a Čínu, které mají v horizontu 2-4 příštích dekad dohonit a částečně i předhonit nejrozvinutější země světa.

Růst těchto „nezápadních aktérů“ je bezesporu velkou výzvou pro Západ, kterým tradičně označujeme celý transatlantický prostor (i když k „Západu“ můžeme z kulturních, sociálních, ekonomických, hodnotových aj. důvodů zařadit i dvě země nacházející se mimo něj - Austrálii a Nový Zéland). Ten podle známého britského politologa Timothyho Gartona Ashe ztrácí po zhruba pěti letech svou světovou dominanci, která bude trvat ještě přibližně dvacet let. Tato velká dějinná změna se však bude odehrávat na pozadí v mnoha ohledech rizikového vývoje světa spojeného především s degradací životního prostředí, bojem o suroviny - především ropu, plyn a vodu, nebezpečím terorismu, s rozšiřováním zbraní hromadného ničení a celou řadou nebezpečných regionálních konfliktů. Znepokojivá je též absence schopnosti zvládat celou řadu globálních problémů koordinovaně na globální úrovni.

V úvahu je nutné brát i dopady globální finanční a ekonomické krize, jejíž příčinou byla krize americké ekonomiky koncem první dekády 21. století. Jeden z předních českých ekonomů a bývalý ministr v polistopadových vládách Vladimír Dlouhý při příležitosti návštěvy nového amerického prezidenta Baracka Obamy v Praze v dubnu 2009 v MF DNES napsal:

„Tato krize také znamená ztrátu postavení ve světě jak americké (a též evropské) ekonomiky, tak dolaru; ten zůstane rezervní měnou, ale v menší míře. V Davosu to

naznačil premiér Putin a nyní guvernér čínské centrální banky: tyto země (i další) by ochotně investovaly své přebytky do jiné měny. Navíc je znovunastartování americké (a s ní evropské) ekonomiky dost podmíněno udržetím hospodářského růstu v tzv. BRICs (Brazílie, Rusko, Čína a Indie) a při významném vlivu státu (a strany) na čínskou ekonomiku lze s nadsázkou říci, že americké oživení je, alespoň v krátkém období, v rukou čínských komunistů. A nutno přiznat, že Čína spolupracuje jak nikdy předtím – nejen v měnové oblasti, ale poslední data naznačují ekonomický růst alespoň v některých sektorech (infrastruktura). Nicméně, ani USA, ani EU nemají další osud pod kontrolou.“

Na tuto situaci reaguje nová publikace autorů **Miloše Balabána, Antonína Raška** a kolektivu **Nezápadní aktéři světové bezpečnosti**, která se nedávno objevila na knižním trhu. Jejím hlavním cílem je analýza současného politického, ekonomického a bezpečnostního vývoje čtyř mocností – Brazílie, Ruska, Indie a Číny – a jejich předpokládaný vývoj, a to i v souvislosti s aktuálními a perspektivními trendy v globálním vládnutí.

Je nesporné, že spolu s dalšími klíčovými globálními aktéry – Spojenými státy a Evropskou unií – budou ovlivňovat budoucí podobu světového vývoje. V mnoha ohledech budou také na základě své rostoucí politické a ekonomické moci prosazovat vlastní politické představy a koncepty, které jsou a zřejmě nadále budou odlišné od západních norem. I proto je v monografii věnována velká pozornost jejich vztahům právě k Evropské unii a Spojeným státům. Součástí publikace jsou i čtyři scénáře možného globálního vývoje, které akcentují rostoucí roli BRIC v jeho rámci, a příloha s klíčovými statistickými údaji o BRIC. Ambicí této publikace rozhodně není naprosto vyčerpávajícím způsobem postihnout celou šíři dané problematiky, spíše poukázat na některé klíčové trendy, a to i v širších geopolitických a bezpečnostních souvislostech, jež jsou zatím zvláště v českém diskurzu buď opomíjeny, nebo nepříliš známy.

Součástí publikace jsou i čtyři scénáře možného globálního vývoje, které akcentují rostoucí roli BRIC v jeho rámci, a příloha obsahující klíčové statistické údaje o BRIC.

Balabán, M., Rašek, A. a kol.: Nezápadní aktéři světové bezpečnosti. Univerzita Karlova Praha, nakladatelství Karolinum 2010, 136 stran, 150 Kč, ISBN 978-80-246-1721-3, EAN 9788024617213.

-nk-